

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Utgifter för det sociala skyddet i Sverige och Europa samt utgifternas finansiering

Ämnesområde

Nationalräkenskaper

Statistikområde

Nationalräkenskaper

Produktkod

NR0110

Referenstid

2021

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Nationalräkenskaperna
E-post	nrinfo@scb.se
Telefon	010-479 50 00

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	4
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.3.1	Urvalsförfarande.....	4
2.3.2	Uteslutning från insamling (cut-off)	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	5
2.4.1	Datainsamling	5
2.4.2	Mätning	6
2.4.3	Bortfallsuppföljning	6
2.5	Bearbetningar.....	6
2.6	Granskning.....	6
2.6.1	Granskning under direktinsamlingen	6
2.6.2	Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden.....	7
2.6.3	Granskning av makrodata	7
2.6.4	Granskning av redovisning	7
2.7	Skattningsförfarande.....	8
2.7.1	Principer och antaganden	8
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	8
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	9
2.7.4	Röjandekontroll	9
3	Genomförande	9
3.1	Kvantitativ information.....	9
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	9

1 Statistikens sammanhang

Statistiken visar utgifter i Sverige för socialt skydd samt finansieringen av det sociala skyddet.

Det europeiska systemet för integrerad statistik över socialt skydd - på engelska European system of integrated social protection statistics (ESSPROS) - utgör ett satellitsystem till nationalräkenskaperna och utnyttjar mer detaljerad information för att möjliggöra tillräcklig detaljeringsgrad i redovisningen.

ESSPROS är en sammanställning av redan befintlig data, dvs. ingen egen undersökning leder fram till ESSPROS. Till största delen består ESSPROS av uppgifter från nationalräkenskaperna, främst avseende offentlig sektor, som till stor del baseras på Räkenskapssammandrag för kommuner och regioner samt registerutdrag från Ekonomistyrningsverket (ESV).

Alla dessa undersökningar är totalundersökningar, dvs inget urval görs. Registeruppgifter samlas också in från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten, ESV och Rättshjälpsmyndigheten.

Statistikens kvalitet beskrivs i kvalitetsdeklarationen som är tillgänglig via SCB:s webbplats: www.scb.se/nr0110.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

De statistiska målstorheterna är utgifter och intäkter i miljoner kronor för offentliga och privata aktörer som har utgifter för socialt skydd.

I det sociala skyddet ingår kontantersättningar som exempelvis pensioner, arbetslöshetsersättning samt naturaförmåner som sjukvård, vård och stöd för äldre och funktionshindrade och barnomsorg.

I Sverige inkluderas offentliga myndigheter som statliga myndigheter, sociala trygghetsfonder, kommuner och regioner. Även privata aktörers utgifter ingår, som sjuklöner från arbetsgivare inom näringslivssektorn och företag som sköter avtalspensioner.

Statistiken ska omfatta totala utgifter för socialt skydd i Sverige, inom de funktioner och koder som är fördefinierade enligt ESSPROS manual. Samtliga förmåner fördelas också över landspecifika redovisningsområden. Se Kvalitetsdeklarationen avsnitt 1.2.4. Redovisningsgrupper för detaljer.

I sammanställningen ska det dessutom anges om förmånerna är kontantförmåner eller naturaförmåner, samt om de är behovsprövade eller inte.

Utöver utgifterna sammanställs även finansieringen av förmånerna per redovisningsområde. Syftet är att visa om finansieringen kommer från skatter, sociala avgifter, eller andra intäkter.

Slutligen ska även kontantförmånerna beräknas netto – det vill säga justerat för beskattning. Då beskattningen skiljer sig mellan länder behövs nettoförmåner beräknas för att göra utgifterna mer jämförbara mellan länderna.

2.2 Ramförfarande

Rampopulationen, och även observationsobjekten, är offentliga eller privata aktörer i Sverige som har utgifter för socialt skydd till hushåll eller enskilda personer. ESSPROS ska redovisa samtliga insatser från offentliga eller privata aktörer som syftar till att avlasta hushåll och enskilda personer från speciellt definierade risker eller att tillgodose speciellt definierade behov. Dessa aktörer är oftast offentliga myndigheter och privata arbetsgivare.

Då ESSPROS är en så kallad satelliträkenskap till nationalräkenskaperna hämtas uppgifter därifrån i så stor utsträckning som möjligt. Nationalräkenskaperna samlar i sin tur in data från merparten av observationsobjekten. I de fall nationalräkenskaperna inte täcker alla utgifter för socialt skydd samlas data in från andra berörda myndigheter.

Några uppgifter hämtas från myndigheternas webbplatser, men merparten av uppgifterna levereras från myndigheternas redovisningssystem. Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Arbetsförmedlingen står för den största delen.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

2.3.1 Urvalsförfarande

Inget urval eller uteslutning görs avseende observationsobjekten. För att ta fram en fördelningsnyckel till de privata pensionerna används skattningar från det så kallade statistiska analysregistret (STAR) som används i SCB:s verktyg FASIT (Fördelningsanalytiskt statistiksystem för inkomster och transfereringar). STAR-registret består av ett urval på ca 20 procent av befolkningen i Inkomst- och taxeringsregistret. Fördelningsnyckeln används enbart för att fördela en total uppgift från nationalräkenskaperna. Läs mer om STAR-registret här: www.scb.se/he0106.

För övriga delar görs inget urval eller uteslutning.

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

Ingen del av målpopulationen utesluts från direktinsamlingen till ESSPROS.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamling

En stor del av uppgifterna är nationalräkenskapsvariabler då ESSPROS utgör ett satellitsystem till nationalräkenskaperna. Dessa uppgifter hämtas från en SCB-intern databas där nationalräkenskaperna finns sammanställda. Uppgifter som används från nationalräkenskaperna avser den senaste publicerade statistiken för aktuellt år. De huvudsakliga källorna till nationalräkenskaperna gällande utgifter för socialt skydd är:

- Räkenskapssammandrag för kommuner och regioner, www.scb.se/oe0107
- Ekonomistyrningsverket, www.esv.se

I de fall där fler detaljer är nödvändiga samlas uppgifter in från register hos ansvariga myndigheter som Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Pensionsmyndigheten. Det gäller främst uppgifter som finns i deras ekonomisystem. Flera av dessa uppgifter publiceras även på respektives myndighets webbplats.

- Statistik avseende arbetslöshetsersättning från Arbetsförmedlingen, www.arbetsformedlingen.se
- Statistik avseende förmåner som betalas ut av Försäkringskassan, www.forsakringskassan.se
- Statistik avseende pensioner från Pensionsmyndigheten, www.pensionsmyndigheten.se/

En mindre mängd uppgifter samlas in från ESV och Rättsmyndigheten. Kontaktpersoner hos uppgiftslämnarna kontaktas under januari månad via mail där underlag för insamlingen samt leveransavtal finns bifogat. Uppgiftslämnarna ombeds inkomma med data senast den 25 februari.

Enstaka uppgifter hämtas in från Migrationsverket, Statens institutionsstyrelse, Post- och telestyrelsen, Socialstyrelsen samt Skolverket. Dessa hämtas från respektive myndighets webbplats eller årsredovisning.

Uppgifter om arbetsgivares sjuklönekostnader hämtas från arbetsgivardeklarationerna.

För avtalspensioner, används uppgifter ur STAR-regiret på SCB (se avsnitt 2.3.1). Inga andra befintliga data finns inom detta område. Då dessa uppgifter enbart används som fördelningsnycklar bedöms täckningen som tillräcklig.

2.4.2 Mätning

Vid insamlingen från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten, ESV och Rättshjälpsmyndigheten bifogas de uppgifter som myndigheten skickat in för föregående mätperiod, med nya rader för aktuell mätperiod. Myndigheterna ombeds lämna motsvarande uppgifter för aktuell mätperiod, samt vid behov revidera tidigare lämnade uppgifter. Om förmåner har tillkommit under året ombeds uppgiftslämnarna att komplettera med dessa.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Ingen bortfallsuppföljning görs inom ESSPROS. Bortfall förekommer inte i insamlingen från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten, ESV eller Rättshjälpsmyndigheten. I data som används från nationalräkenskaperna är det främst uppgifter som grundar sig på uppgifter från statliga myndigheter, kommuner och regioner. Inga bortfall förekommer där, förutom eventuella partiella bortfall där uppgiftlämnaden inte kunnat besvara vissa delar. Denna typ av bortfall är ovanliga och inga strategier för att minska dessa bedöms som nödvändiga.

2.5 Bearbetningar

I ESSPROS finns inget behov av kodning, imputering, kalibrering eller compensation för partiellt bortfall. I ett fåtal fall krävs skattningar för att få fram fördelningsnycklar för att kunna fördela data i senare skede i beräkningarna. Läs mer om principer för dessa fördelningar i avsnitt 2.7.1.

Samtliga data som samlas in direkt från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Pensionsmyndigheten samt mindre mängd uppgifter som inhämtas direkt från Rättshjälpsmyndigheten, Socialstyrelsen, Migrationsverket, Statens institutionsstyrelse, Post- och telestyrelsen, Skolverket samt ESV sparas i datafiler. Uppgifter från nationalräkenskapernas interna databaser hämtas sedan för att komplettera data insamlade från myndigheter. All beräkning och sammanställning sker med dataprogram skapade av SCB.

2.6 Granskning

2.6.1 Granskning under direktinsamlingen

De data som erhålls från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Pensionsmyndigheten granskas genom att först kontrollera att alla uppgifter är ifyllda. Sedan jämförs årets värden med föregående års insamlade värden.

Om nya förmåner har rapporterats från myndigheter behövs dessa klassificeras rätt inom ESSPROS. Detta görs ofta i samråd med

ansvarig myndighet, alternativt med hjälp av information på respektive myndighets webbplats.

För att undvika dubbelräkning görs även kontroller att förmånen inte inkluderas i någon annan källa. Aggregerade uppgifter som hämtas från Rättshjälpsmyndigheten, Socialstyrelsen, Migrationsverket m.fl. jämförs med föregående års uppgifter för en rimlighetsbedömning.

2.6.2 Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden

Uppgifter från statliga myndigheter granskas av Ekonomistyrningsverket.

Granskning sker även vid SCB när nationalräkenskaperna sammanställs.

Kommuner och regioner granskar sina respektive uppgifter till stor del redan vid inlämningen till SCB med hjälp av kontroller i insamlingsverktyget. SCB granskar sedan det inkomna materialet på både mikro- och makronivå (rikstotal).

2.6.3 Granskning av makrodata

SCB granskar det senaste och reviderade referensår. Totalvärdet för enskilda förmåner granskas så att de verkar rimliga. Resultat granskas också på olika redovisningsnivåer och ESSPROS-kodnivå (vilket kan vara aggregeringar av flera förmåner).

Vid rimlighetsgranskningen jämförs resultaten för referensåret med resultaten för närmast föregående år. Förändringar per förmån som överstiger +/- 20 procent kontrolleras, liksom förändringar mellan åren som överstiger en halv miljard. Återkontakt med myndigheter eller nationalräkenskaperna görs vid behov.

Vid revideringar av tidigare referensår skapas underlag för att kunna kontrollera samtliga revideringar oavsett dess storlek.

2.6.4 Granskning av redovisning

Outputgranskningen är formaliserad och en checklista skall prickas av före leverans till Eurostat och publicering på SCB:s webbplats.

I outputgranskningen kontrolleras att de tabeller som sammanställs till SCB:s webbplats överensstämmer med den leverans som görs till Eurostat. Det görs även rimlighets- och sambandskontroller av de tabeller som tas fram till webbplatsen. Även granskning av tabeller som används i statistikmeddelandet görs och jämförs med de tabeller som publiceras på webbplatsen.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

För ett fåtal av de förmåner som ingår i ESSPROS är skattningar nödvändiga då data saknas. Det finns två olika tillvägagångssätt för detta.

Det första används då de uppgifter som hämtas från nationalräkenskaperna är för grova och behöver fördelas på flera förmåner i ESSPROS. Med detta tillvägagångssätt fördelas uppgifter med hjälp av de underliggande data som används av nationalräkenskaperna och som har den detaljeringsnivån som krävs i ESSPROS.

Det andra tillvägagångssättet används då tillräckligt detaljerad indata till nationalräkenskaperna av olika anledningar inte har kunnat uppdateras på senare år. I dessa fall används den senast kända fördelningen mellan berörda förmåner.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Nedan följer en kort beskrivning av skattningar som görs.

Uppgifter för primär- och regionskommunala förmåner hämtas från nationalräkenskaperna. I vissa fall är dessa uppgifter inte uppdelade på en tillräckligt fin nivå. Uppgifterna fördelas då mellan olika förmåner med hjälp av uppgifter från kommunernas och regionernas räkenskapssammandrag.

Utgiften för barnomsorg inom förskolan skattas utifrån en modell i ESSPROS. I nationalräkenskaperna klassificeras förskolan helt till utbildning, vilket inte inkluderas i ESSPROS. I ESSPROS räknas dock enbart delen som är allmän förskola till utbildning, övrig tid läggs till som barnomsorg. Alla barn har rätt till kostnadsfri allmän förskola tre timmar per dag (525 timmar per år) från och med höstterminen det år då barnet fyller tre år. Andelen utbildning (AU) som ska exkluderas i ESSPROS beräknas därför enligt följande modell:

$$AU_t = \frac{(AB_t \times AT_t)}{(GV_t \times GN_t)}$$

AB_t = Andel barn i åldern 3-6 i förskola under år t

AT_t = Avgiftsfria timmar per år (allmän förskola 525 h) under år t

GV_t = Genomsnittlig vistelsetid varje vecka under år t

GN_t = Genomsnittlig närvaroveckor per år under år t

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Inga osäkerhetsmått tas fram för ESSPROS. Data bygger mycket på nationalräkenskaperna och inga kvantifierbara osäkerhetsmått görs där. Den skattning som görs av enskilda variabler bedöms vara av mindre betydelse.

2.7.4 Röjandekontroll

Inte aktuellt, eftersom uppgifter endast redovisas på aggregerad nivå.

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

Räkenskapssammandrag är en detaljerad sammanställning av kommuner och regioners bokslut som samlas in från samtliga 290 kommuner och 20 regioner. Administrativ data från Ekonomistyrningsverket avser 248 statliga myndigheter.

Detaljerade uppgifter om förmåner och dess administrationskostnader samlas in från de tre huvudsakliga källorna. Från Arbetsförmedlingen samlas uppgifter in om 29 förmåner, från Försäkringskassan samlas uppgifter in om 33 förmåner och från Pensionsmyndigheten samlas uppgifter om 17 förmåner in.

För övriga kvantitativa uppgifter som rör populationer, urval, och bortfall samt processdata rörande kodning, granskning och imputering hänvisas till dokumentationen för de uppgiftskällor som används (se avsnitt 2.4.1).

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Inga avvikelser har gjorts.